

WIBORGS NYHETER

Redaktionsbyrå: Salakkalahtigatan 9. Telefon 336. — Redaktionstid 8—12, 7—12.

Kontor och expedition: Salakkalahtigatan 9. — Telefon 324. — Kl. 9—4.

N:o 26 Ansvarig redaktör: HERMAN HULTIN.

Onsdagen den 1 Februari

1928

Prenumerationspris: 110:— för $\frac{1}{4}$ år, 60:— för $\frac{1}{2}$ år, 33:— för $\frac{3}{4}$ år och 12:— för en månad.
Lösennummerpris 1 mark. Prenumerationspriset är detsamma såväl i staden som på landsorten.

Annonspris: 1:10 per m/m före texten och 1 mk efter texten; på textsidan 1:20 och på bestämd plats 10 pennis förhöjning per m/m. Annonskontor: Salakkalahtigatan 9.
Tidningen utgives varje helgfri dag kl. 1 e. m. samt hembäres i f. d. fästningen, i nystaden, Petersburgska och Wiborgska förstäderna.

S. 2

Krossade illusioner.

Huru många äro ej de bland oss, som minnas hjältegestalterna från vår barnoms indianböcker — Old Shatterhand, Old Firehand, apachehövdingen Winnetou och vad allt de hette, dessa män, vilkas sagolika bedrifter satte blodet i svallning och fyllde barnasinnets med bävan och förundran samt drevo oss till att under sommarferierna kläda oss i fjäderskrudar och förse ansiktena med den hemskaste krigsmålning, färgglådan kunde åstadkomma. Och så ut att med trubbpilar och iltjut göra skogarna osäkra för bärplockerskor och vallhjon, ut till lägerelden i bergsklyftan, där en ur skafferiet snattad fläskbit stektes på spett och de första brossen drogos ur den hemmagjord halmstråpipan. Och hur tacksamma kände vi oss ej mot Karl May, tysken, som i sina böcker skänkt oss all denna härlighet, utan vilken vårt liv varit blottat på allt innehåll. Ty i den nödtvungna vandringen från hemmet till skolan och tillbaka sågo vi gu'nås så visst alls ingen mening. Men Karl May och hans hjältar — se där våra ungdomsideal, värda att efterlikna i såväl yttre som inre måtto.

Decennier ha gått sedan dess, indianromantikens skimmer har bleknat, men minnena finnas kvar. Nu hänga våra barn med näsorna i Karl Mays böcker och uppleva samma äventyrets spänning och bragdens tjuvning, som grep oss i vår ungdom. Men var äro de fjädersprydda och skalpbehängda vildarna, som gävo liv och charm åt Karl Mays, Coopers m. fl. böcker? Tumla de ännu omkring på präriernas ystra mustanger, svinga de ännu tomahawkerna mot de hatade blekansikterna el. svepa in sig i sina mantlar kring rådseldarna? Nej, de ha, kantänka, civiliserats, de blesöka skolor och universitet, gå i kyrkor och stärkekragar, delta i idrottstävlingar eller uppträda på cirkus Sarrasani i Dresden. Och från sistnämnda ställe ha de, tjuv man starka, krigsmålade och i full fjäderskrud, gjort en utflykt till Karl Mays grav. Med musik och i automobil! Amerikanska generalkonsuln officierade och hövdingen »Den stora ormen» talade till den tyska författarens minne. Kanske med nedläggande av en krans »som en sista gård av beundran och högaktning från tacksamma rödskin». Och måhända med en och annan latinsk glosa i det europeiskt svarvade liktalet.

O, Karl May! Säkert vände du dig i din grav, när de benzindoftande och tjuvande bilarna rusade fram och de befjädrade och målade cirkus-(jassarna) hoppade ur. Och när »Den stora ormen» började sitt griftetal, vände du dig säkert för andra gången så att du åter kom att ligga rätt. Låtom oss hoppas att hövdingen hade vettet sluta andragandet med de klassiska orden, som både f. d. och nuvarande skolpojkar känna igen: »Jag har talat. Howg!» Mera troligt är dock att han sade: »Sleep well, old boy. Dixi!»

Krigsmålade Indianer i bil, australnegrer på oceanångares däck, kannibaler i flygmaskin — så dräper civilisationen vår barnoms vackraste illusioner. Varför bestod ej cirkus Sarrasani rödskinnen hästar? Så hade det blivit litet mera stil över det tragikomiska upptåget och Dresden-pojkarne kanske lyckats bevara sin barnatro.

En annan illusion som ramlat är den om elektriska stolen. Den duger ej alls, förklarar den kände professor L. G. V. Rota, U. S. A., som rotat i den illustrerade möbelen, vilken nu stämplas som den olämpligaste formen för avrättning, en mänsklig hjärna utfunderat. Den bereder, dekraterar professorn, en långsam och mycket smärtsam död, och mrs Snyder, som nyligen avrättades, kunde ha varit både levande och vid fullt medvetande, trots att hon vid exekutionen ej gav ett ljud ifrån sig. Däremot rekommenderar och föredrager professorn giljotinen och galgen. Vi kunde härtill ännu lägga puukkon, som åtminstone i vårt land visat sig vara en mycket verksam och effektiv livsläckare.

Prof. Rota säges vara »känd». Möjligen är han det, i varje fall hör jag hans namn för första gången. Kanske är hans berömmelse av samma art, som hos den amerikanska professor och »psykolog» Fredrik Böök senaste höst obarmhärtigt avlivade i en artikel i Hbl. Men mig lys-

ter fråga: huru vet herr Rota allt det där han nu berättar om elektriska stolen? Veterligen har han aldrig behöft underkasta sig elektrisk stolgång. Han har alltså kommit till sin uppfattning på rent spekulativ väg. Erfarenhetsrön kan han ej stöda sig på; de skulle för länge sedan låtit tala om sig. Att mrs Snyder vid avrättningen var vid fullt medvetande o. ej gav ett ljud ifrån sig betvivlas ej, men det bevisar ingenting vidkommande hennes tillstånd efter exekutionen. För resten kan det ifrågasättas om en vid fullt medvetande varande person kan, utan att med en min, en rörelse eller ett ljud förråda sina plågor, uthärda en långsam och kvalfull död. Att indianer o. a. vildar kunna det, veta vi från böckerna; huru många bland oss ha ej beundrat det upphöjda lugn och hjältemod, varmed de mött döden på bålet eller vid torterpålen. Men är en nutida människa, otränad för uppgiften och med kulturellt betonade nerver, även i stånd till det? Och kan den elektriska strömmen utan att döda hos delinkventen vålla ett slags kataleptisk stupor, som omöjliggör för honom att meddela sig med yttervärlden trots att han befinner sig vid fullt medvetande? Jag tror det ej, men överlämnar frågan till läkares besvarande.

Mrs Snyders närmaste hade tänkt återskänka den avrättade livet medels en adrenalin-coridinjektion, men fängelsedirektören hindrade det. Vilket var skada. Kanske mrs Snyders återuppståndelse löst den elektriska stolens gåta. Och intet hade ju hindrat att avrätta henne en gång till på ett ändamålsenligare sätt.

»Tres fariunt collegium», heter det. Ännu en tredje illusion har brustit. Med oförställd häpnad läste undert. i Hbl. för den 21 jan. att »den dag, då August Strindberg skulle fyllt 80 år, nämligen söndagen den 22 januari, kommer att högtidliggöras» o. s. v. Jag, och troligen många med mig, fick den uppfattningen, att härmed avsågs den 22 januari detta år, ty intet i notisen gav vid handen, att något annat år skulle åsyftats. Emellertid var Strindberg, enligt alla tillgängliga litteraturhistoriska kompendier och uppslagsverk, född den 22 januari 1849 och skulle sålunda, om han levat, nästa år fyllt 80 år. Har det sällsamma inträffat, att hela Sverige misstagit sig på sin största författares födelseår? Eller har en senare släktforskning funnit detta vara 1848? Eller har Hbl. slarvat med notisens stilisering? Jag blott undrar?

Vox humana.

S. 3